Jüdische Pester Zeitung.

דיזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג,
אונד קאָסטעט

פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פֿירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פֿיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר' ע' וו'
פֿירטעליעהר' 2 גולד. 75 קר' ע' וו'

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזער צייטונג קאָנן מאָן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-בעטראג
בעגינט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך איז
פעסט
וואיצנער בולוואר נומ' 29
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 30, דרייצעהנטער יאהרגאנג.

פעסט, פֿרייטאג י אדר ב' ה.תרמ"א.

Pest, den 11. März 1881.

דיא געהיימניספֿאָללע קאָנפֿערענץ.

פֿאָרגעסטערן האט בערייטס דיא צווייטע
זיטצונג דער פֿריעדענס-פֿערמיטטעלנדען געזאנד-
טען אין קאָנסטאנטינאָפעל שטאטטגעפֿונדען, אונד
דיא נעכסטע זיטצונג איזט אויף מאָרגען (זאמסטאג)
אנגעזעטצט. איבער דען גאנג דער פֿערהאנדלונגען
ווירד איין שטרענגעס געהיימניס געוואהרט,
וויא דיעס אויך געוואָהנליך ביא דעראַרטיגען קאָנ-
פֿערענצען אונד נאמענטליך אין קאָנסטאנטינאָפעל
צו זיין פֿפלעגט. — וויר מיינען אבער, דאס דא גאר
קיין געהיימניס צו בעוואהרען איזט, וויל דיא הער-
רען געזאנדטען אין קאָנסטאנטינאָפעל זעלבסט נאָך
ניכטס וויססען — אונד ווער קיין געהיימניס האט,
קאָנן לייכט שווייגען. דיא אנטוואָרט דעס סולטאנס
געזאנדטען אויף דיא פֿאָרדערונג דער געזאנדטען דער
אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע וואר זיבער קיינע
קלארע, זאָנדערן איינע פֿעלדייטיגע. דער געזאנדטע
דעס סולטאנס שפּריכט וואָהל אים טאָנע דער נאכ-
גיעביגקייט, דא ער שאָן לאנגזאם שפּריכט אונד
ניכט שרייט; אבער זיינע וואָרטע בעקונדען דורכ-
אויס קיינע נאכגיעביגקייט.

אים היטיגען לייט-ארטיקעל דעס „פעסטער
ללאיד" לעזען וויר איבער דיעזע געהיימניספֿאָללע
געזאנדטענ - קאָנפֿערענץ אין קאָנסטאנטינאָפעל
פֿאָלגענדעס: „וויא עס שיינט, איזט ענגלאנד וויע-
דער דער פֿיהרער דער אָריענטאלישען אנגעלע-
גענהייט געוואָרדען, דא דיא קאָנפֿערענץ אים פּאלאס-
טע דעס ענגלישען געזאנדטען אין קאָנסטאנטינאָ-
פעל שטאטטפֿינדעט. וועגן איך נאָך ניכטס פֿער-
לעססליכעס אונד זיכערעס איבער דיעזע קאָנפֿע-
רענצ-זיטצונגען אין דיא אָפֿפֿענטליכקייט געדרונ-
גען איזט, זאָ ווייס מאן דאָך זאָ פֿיעל, דאס איינע
ארט דירעקטער פֿערהאנדלונג מיט דעם סולטאן
שטאטטפֿינדעט אונד דאס מאן וויעדער מיט דער
טירקישען רעגיערונג אין בעצוג אויף דיא ערווייטע-
רונג דער גריעכישען גרענצע צו האנדעלן אונד צו
שאכערן בעגאָננען האט. וועגן נון דיא טירקישע
רעגיערונג זיעהט, דאס דיא אייראָפּעאישען גראָס-
מעכטע מיט זיך האנדעלן לאססען, דאנן ווירד זיא
האנדעלן אונד העראבליצירען ביז אויף דען לעטצ-
טען קרייצער. אם ענדע ווערדען דיא פֿריעדענס-
פֿערמיטטלענדען געזאנדטען דיא געדולד פֿערליע-
רען, זיא ווערדען דעס לאנגען האנדעלנס אונד שא-
כערנס מידע ווערדען אונד צולעטצט ווירד עס צו
איינער דראָהונג געגען דען סולטאן קאָממען — ביז
זיך דיא גאנצע געשיכטע אין בעסטער פֿאָרם צו
איינעם קריעגע ענטוויקעלן ווירד. דער סולטאן איזט
אין דער קונסט דער פֿערצאָגערונג אונד פֿערשלעפּ-
פונג זעהר גוט בעוואנדערט, ער איזט אין דער ענט-
דעקונג קליינער מיטטעל דער אביעהר אונערשאָפּפֿ-
ליך, אונד ער קאָנן אין דער ערמידונג דעס געגנערס
דאס האכסטע לייסטען. דיא טירקישען שטעדטע
יאנינא אונד מעטצאָוא. דיא גריעכענלאנד פֿער-
לאנגט, וויל איינמאל דער סולטאן ניכט געבען.
נון זינד אבער דיא געזאנדטען דער אייראָפּעאישען
גראָססמעכטע מיט איינעם אנדערן פּלאנע איינגע-
טרעטען, וועלכער דאהין לייטעט, דאס גריעכענלאנד
אנשטאטט דיעזעס איהם פֿאָן דער טירקייא פֿערווייגערטען
געביעטעס דיא אינזעל קאנדיא אָדער
קרעטא פֿאָן דער טירקייא בעקאָממען זאָלל. שאָן
אים יאהרע 1866 וואָללטען דיא גריעכען דיא זוד-
ליך פֿאָן גריעכענלאנד אים מיטטעללענדישען מעערע
ליעגענדע אינזעל קאנדיא פֿאָן דער טירקייא ער-
אָבערן. דיא פֿיעלען גריעכען, וועלכע אויף דיעזער
אינזעל וואָהנען, שטיפֿטעטען איינע רעוואָלוציאָן;
אבער אים יאהרע 1868 שטרענגטע דער סולטאן
זיינע גאנצע מאכט אן, אים זיך דיעזער גריעכישען
ערראָבערונגסזוכט ענטגעגען צו שטעללען. אויף
דען פֿאָרשלאג פּרייסענס קאם אים יאהרע 1869 אין
פּאריז איינע קאָנפֿערענץ צו שטאנדע, נאָך וועלכער
דיא טירקייא דיא אינזעל קאנדיא בייבעהאלטען
האט אונד דיא רעוואָלוציאָן אונטערדריקט וואורדע.
— יעטצט אבער זאָלל גריעכענלאנד דיא אינזעל
קאנדיא אָדער קרעטא אנשטאטט דעס פֿערלאנג-
טען זידליכען טירקישען געביעטעס בעקאָממען.
גריעכענלאנד זאָללטע אייגענטליך מיט אללעם
פֿראָה זיין, וואס עס פֿאָן דער טירקייא בעקאָממט,
דא עס דאָך ניכט וויא סערביען אונד רומעניען איי-
נען קאָסטשפּיעליגען קריעג געגען דיא טירקייא
פֿיהרטע. — אויף דעם בערלינער קאָנגרעססע וואר
עס איינע רייגע גנאדע דער אייראָפּעאישען גראָס-
מעכטע, אלס זיא בעשלאָססען, גריעכענלאנד צו
פֿערגראָססערן. אבער גריעכענלאנד דענקט זיך:
„ציגט מאן מיר איינען פֿינגער, זאָ וויל איך דיא
גאנצע האנד" אונד וויל דורכאויס דאס בעדייי-
טענדסטע שטיק דער זידליכען טירקייא אן זיך רייסען.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (צור קאָנשטיטואירונגס-פֿראַגע.) וויר ערהאלטען פֿאָם הערן אראָן ראָ-
זענפֿעלד אין ציגאנד פֿאָלגענדע פֿראגען מיט דער
ביטטע, זעלבע אָפֿפֿענטליך אין אונזערעם בלאטטע
צו בעאנטוואָרטען: „אין פֿריהערען יאהרען גע-
האָרטען עטוויא 52 אָרטע דעס „באָר-אָג-קאָז" צו קירא-
לי-העלמעטץ. קיראלי-העלמעטץ קאָנשטיטואירטע
זיך שאָן פֿאָר עטוויא 10 יאהרען אלס אָרטהאָדאָקסע
מוטטער- אָדער בעצירקס-געמיינדע באָדראָג-קאָז.
נאָך דעם אבלעבען דעס פֿריהערן קיראלי-העל-
מעטצער ראבבינערס זצ"ל ריססען זיך יעדאָך מעה-
רערע געמיינדען פֿאָן קיראלי-העלמעטץ אב אונד
נאהמען זיך זעלבסטשטענדיגע ראבבינער אויף.
איך ציגאנד ריס זיך לאָז אונד שטעללטע איינען
אייגענען ראבבינער אן, דא וויר אהגעהין דריי
מיילען פֿאָן קיראל-העלמעטץ ענטפֿערנט זינד
אונד פֿאָן דען דאָרטיגען געמיינדע-אינשטיטוציאָנען
קיינען נוטצען האבען קאָננען. פֿאָר דרייא יאהרען
וואר אונזער עהרווירדיגער ראבבינער זעלבסט אין
פעסט אונד רייכטע ביא דער אָרטה' קאנצלייא
אונזערע שטאטוטען צור בעשטעטיגונג איין, דיא
וויר יעדאָך, טראָטץ אללער ביטטען, ביז היטע ניכט
צוריקערהאלטען קאָננטען. איך פֿראגע דאהער: 1)
מיססען וויר דענן, דא וויר 60 פֿאמיליען צעהלען,
עוויג צו קיראלי-העלמעטץ געהאָרען, וויל אונזערע
פֿאָרפֿאהרען זיך איינסט דיעזער געמיינדע אנגע-
שלאָססען האטטען? — 2) מיססען וויר, וויל אונ-
זערע פֿאָרפֿאהרען אלס אָרטהאָדאָקס זיך קאָנשטי-
טואירטען, פֿיר עוויגע צייטען דיעזע קאָנשטיטואי-
רונג בייבעהאלטען, אָדער דירפֿען וויר אונס אלס
שטאטוס-קוואָ קאָנשטיטואירען? — 3) האבען דיא
שטאטוטען, וועלכע נאָך היטע אין דער אָרטהאָ-
דאָקסען קאנצלייא ליעגען, פֿיר אונס אירגענד איינע
גילטיגקייט? — 4) מיט וועלכעם רעכטע וואורדען
אונזערע שטאטוטען אין דער אָרטהאָדאָקסען קאנצ-
לייא צוריקגעהאלטען? אונד ווארום וואורדען דיעזעל-
בען ניכט בעשטעטיגט? — וויר ערלויבען אונס
אויף אללע דיעזע 4 פֿראגען פֿאָלגענדעס צו אנט-
וואָרטען: וועגן איינע אָרטהאָדאָקסע פֿיליאל-גע-
מיינדע פֿאָן איהרער מוטטער-געמיינדע זיך לאָזריי-
סען וויל, זאָ מוס דיא אנגעלעגענהייט פֿאָר אללעם
פֿאָן איינעם שידסגעריכטע ענטשיעדען ווערדען. איים
דיעזעם גרונדע קאָננטע אויך דיא אָרטהאָדאָקסע
קאנצלייא דיא ציגאנדער שטאטוטען ניכט בעשטע-
טיגען, דא נאָך קיין שידס-געריכט איבער דיעזע
אנגעלעגענהייט זיך אויסגעשפּראָכען האט! אנדערס
איזט עס יעדאָך, וועגן ציגאנד זיך צו איינער שטא-
טוס-קוואָ-געמיינדע קאָנשטיטואירען וויל. דא האט
זיא זיך אום ניעמאנדען צו קיממערן: זיא ארבייטעט
איהרע שטאטוטען איים אונד רייכט זיא דעם קול-
טוס-מיניסטעריאום צור בעשטעטיגונג איין. דאמיט
איזט דיא זאכע אבגעמאכט. קיינער האט דאס
רעכט, איהר איין וואָרט היניינצורעדען. אום דיא
שטאטוטען, וועלכע נאָך אין דער אָרטה. קאנצלייא
זיך בעפֿינדען, ברויכט זיא זיך גאר ניכט צו קיממערן,
יא, זעלבסט וועגן דיעזע שאָן בעשטעטיגט ווערען,
זאָ פֿערליערען זיא אללע קראַפֿט, זאָבאלד דיא
געמיינדע זיך דאצו ענטשליעסט, זיך אלס שטאטוס-
קוואָ צו קאָנשטיטואירען. איינע געמיינדע קאָנן איה-
רער אייגענען איבערצייגונג נאָך האנדעלן, וועגן
זיא טויזענדמאל בעשטעטיגטע קאָנגרעס- אָדער
אָרטהאָדאָקסע שטאטוטען האט, זאָ קאָנן זיא זא-
גען: „איך מאג מעהר דיעזע שטאטוטען ניכט; איך
וויל שטאטוס-קוואָ זיין!" האט זיא בעשטעטיגטע
שטאטוס-קוואָ-שטאטוטען, זאָ שטעהט עס איהר
עבענפֿאללס פֿרייא, דיעזע צו פֿערווערפֿען אונד זיך
דעם קאָנגרעססע אָדער דער אָרטהאָדאָקסיע אנ-
צישליעסען. קיינע מאכט אויף ערדען האט דאס
רעכט, זיך דא היניינצומישען!

* (איינע אינטערפעללאציאָן וועגען דער צוויל-עהע.) אין דער
זיטצונג דעס רייכסטאגעס פֿאָם 9. מערץ ריכטעטע
דער איסערסטע לינקע מאָראָש פֿאָלגענדע אינ-
טערפעללאציאָן אן דיא רעגיערונג: „אין דען רייכס-
טאגס-זיטצונגען פֿאָם 18-טען מערץ 1879 אונד 16.
אפּריל 1880 האט דאס פארלאמענט דעם מיניס-
טעריאום וויעדערהאָלט דיא ווייזונג ערטהיילט: איי-
נען געזעטצענטוואורף וועגען איינפֿיהרונג דער צוויל-
עהע איינצובריגנען. איך פֿראגע נון: ווארום האט
דיא רעגיערונג דען בעשלוס דעס פארלאמענטס
ניכט ערפֿיללט? ווארום ווארטען וויר נאָך פֿערגעבענס
אויף איין זאָלך' פֿרייהייטליכעס געזעטץ? דורך
וועלכע אורזאכען פֿיהלט זיך דיא רעגיערונג פֿער-
הינדערט, איין צוויל-עהע-געזעטץ איינצובריגנען?
— דיא אינטערפעללאציאָן וואורדע דעם קולטוס-
מיניסטער איבערגעבען. וויר גלויבען ניכט, דאס מאן
דיעזע אינטערפעללאציאָן אלסבאלד ווירד בעאנט-
וואָרטען. דיא אורזאכע, דאס דיא רעגיערונג איין
צוויל-עהע-געזעטץ ניכט איינברינגט, אלטער דיא,
דאס זיא עס מיט דער מעכטיגען קאטהאָלישען
גייסטליכקייט ניכט פֿערדערבען מאכטע. אונד דיעס
ווירד דיא רעגיערונג געוויס ניכט אין אָפֿפֿענטליכער
פארלאמענטס-זיטצונג איינגעשטעהען וואָללען!

* (דיא רייזע דעס קראָנפּרינ-
צען נאָך פאלעסטינא.) אים יאפֿפֿא
(יפו) ווירד בעריכטעט: דאס שיפֿף „מיראמאר",
אויף וועלכעם דער קראָנפּרינץ זיך בעפֿינדעט, ווירד
אין אונזערעם האפֿען ניכט לאנדען קאָננען, וויל
דערזעלבע אין זעהר שלעכטעם צושטאנדע זיך בע-
פֿינדעט. דאס שיף ווירד אויף האָהער זעע אנקער
ווערפֿען מיססען, וואָראן דער קראָנפּרינץ זאמט
בעגלייטונג אויף איינעם קליינען שיפֿלין אן דיא
קיסטע געבראכט ווערדען זאָלל. [illegible]
קראָנפּרינץ פֿאָם עסטעררייכ-אונגארישען געגע-

געהען וואָללען. דיא העררן געזאנדטען, דיא היער אויף דער קאָנפערענץ פערזאממעלט זינד, מאָגען אונס פאָר אללעם גאראנטירען, דאס ווענן היער דיא גרענצע צווישען דער טירקייא אונד גריע־כענלאנד פעסטגעזעטצט ווערדען זאללטע, דיעזע איך פאָן דען גריעכען אנערקאננט ווערדע."— איבער דיעזע גאראנציע־פראגע וואורדע נאָך קיין בעשלוס געפאסט. — געסטערן וואר דיא צווייטע זיטצונג, ווארא‍יבער ערסט נעכסטענס בעריכטעט ווערדען ווירד.

איינע לאָנדאָנער דעפּעשע מעלדעט: דאס צווישען דען קריעגס־פיהרענדען באָערס אונד דען ענגלענדערן אין זיד־אפריקא וואפפענשטיללשטאנד געשלאָססען וואורדע, דער אבער שווערליך צום פריעדענס־שלוססע פיהרען ווירד, וויל דיא באָערם דיא פאָללשטענדיגע אונאבהענגיגקייט פאָן ענג־לאנד פאָרדערן.

איבער דאס ערד־בעבען אין דער נעהע פאָן נעאפעל ווירד הייטע פאָלגענדעס טעלעגראפירט: ביז געסטערן וואורדען 175 טאָדטע מענשען איי‍פגע־פונדען, 100 פערזאָנען פעהלען נאָך, וועלכע וואהר־שיינליך צו גרונדע געגאנגען זינד. — פאָרגעסטערן נאכט האט ווידער איין ערד־בעבען שטאטטגע־פונדען, דורך וועלכעס דיא וועניגען נאָך שטעהען געבליעבענען הייזער צערשטאָרט וואורדען.

עמעריך סערענטשעש,

קאָניגליכ - אונגארישער שאטצ - מייסטער.

(ש ל ו ס)

5) אין זיינער שטערבע־שטונדע ליעס ער ניכט דען גייסטליכען, זאָנדערן איינינע חברה־לייטע אן זיין בעטט קאָממען; ער זאגטע דיא "ודוי" אונ־טער וויינען אונד שלוכצען אונד בערייטעטע איים פאָללעם הערצען, דאס ער ניכט ליעבער איף דעם שייטערהייפען זיך פערברעננען ליעס, בעפאָר ער דיא טויפע אנגאהם. ער שטארב אלס איי‍פריכטיגער "בעל תשובה"!

זאָ ווייט דיא שילדערונג דער אָפנער געמיינ־דע איבער דען כאראקטער דעם עמעריך סערענט־שעש. דיא גאונים ענטשיעדען אין איהרען "תשובות", דאס דעססען זאָהנע אברהם אונד אפרים ביים נאמען איהרעס פאטערס צור תורה גערופען ווערדען דירפען!

דא זיעהט מאן, דאסס דאס טויף־וואססער ניכט אים שטאנדע איזט, דאס "הייליגע פייער" — "אש קדש"— אויסצולאָשען. וועלכעס אין דעם הער־צען איינעם יודען פאָרטלאָדערט אין דער ליעבע צו זיינעם פאָלקע אונד אין דער ליעבע צור וואהרען גאָטטעס־רעליגיאָן. איף זאָלכע מעננער, וויא עמע־ריך סערענטשעש וואר, פאססען דיא וואָרטע דער "חכמי התלמוד" וועלכע לויטען: במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד! (דאָרט וואָ ווירקליך בוספערטיגע אונד רייאיגע מענ־נער שטעהען — דיעזען פונקט קאָננען ניכט איינ־מאל דיא וואהרהאפט פראָממען ערקלימנען!)

דיעזעס אינטערעססאנטע כאראקטערבילד, וועלכעס ביזהער נאָך אין קיינעם געשיכטס־ווערקע פאָרקאָממט, האבען וויר, וויא געזאגט, דעם זאָעבען ערשיענענען פינפטען העפטע פאָן העררן עהרענ־טהיילס לעהר־רייכעם "יידישעם פאמיליענבוך" ענט־נאָממען. וויא בעקאננט, קאָסטען 6 העפטע 2 גולדען, אללע 12 העפטע 3 גולדען 80 קר'. פיר אונזערע אבאָננענטען יעדאָך קאָסטען 6 העפטע מיט פראנקאָ־צוזענדונג נור 1 גולדען 50 קר'. אללע 12 העפטע 3 גולדען. געלדער פיר דאס בוך זינד צו ריכטען אן העררן מ' עהרענטהייל אין בודא־פעסט, קאָניגס־גאססע נוממער 40.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטריידע־געשעפט. פאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך. — — איינינע מעטרצ' וואורדען פערקויפט.

ווייצען פער פריה־יאהר 11,20—11,25 גול.

קוקורוץ באנאטער פער מאי־יוני 1881, 5.85— 6,87 גולד.

האפער פער פריה־יאהר 6,30 — 6.35 גולד.

וויענער פרייזע.

וויענער שלאכט־פיעהמארכט. דער אויפ־טריעב אויף דעם וויענער שלאכט־פיעהמארקטע אם 7־טען ד. מ. בעטרוג 3196 שטיק. דאפאָן וואָרען: 1819 אונגארישע 606 פאָלנישע אונד 771 דייטשע, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגארישע מאסט־אָכסען 47—58,— גול'— פאָלנישע 48—54,— גולד. דייטשע 48—57 גולדען.—

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

תעודה בישראל!

מאת הרב הגאון המפורסים בדורינו צ"ע, חסידא ופרישא, ע"ה פ"ה, מבחר האנשים. פאר הישישים, גזע תרשישים. — בקש"ת מו"ה הילל ל"ש, הופ"ק קאָלאָמעא (יע"א).— לאסהודי אגברא קאתינא שהטליתים של מצוה הנעשים אצל הרבני החסיד הנגיד בנש"ק מוה' שמשון הלוי הע"יר מפה נ"י, המה נעשו בהכשר בלי שום חשש והציצית היוצאים מתחת ידו, המה נעשים אצל אנשים אשר ידוע לי בבירור שהטויה והשזירה הכל לשמן יע"י גדולים ובכל אופני ההכשר כי ה"ר שמשון הנ"ל עשה יתר שאת בדבר העשיית הציצית כי ח"ץ מזה שהאנשים עושי הציצית כשרים. עוד העמיד עליהם איש נאמן להשגיח על עושי הציצית להזהירם כל פעם שיעשו לשמה ואני הזהרתי להאיש הנאמן לעשות מלאכתו ההשגחה באמונה שיהי' הכל כרת של תורה ולאות אמת באתי אל החותמת.

קאָלאָמעא, אדר ראשון תרמ"א לפ"ק.

הק' הילל ל"ש, מוּעטש, האב"ד דפה.

בעשטעללונגען איף טליתים אונד ציצית איזט צו אדרעססירען:

2–2

Samson Heller, Talis Fabrikant, in Kolomea (in Galizien.)

קאנכורז.

דיא היעזיגע איזראעליטישע שטאטוס־קוואָ־געמיינדע ווינשט פיר דען נייערבויטען טעמפעל איי־נען קאנטאָר אויפצונעהמען, דער אויסער מוזיקא־לישער בילדונג, זאָנגאָרער שטימע, איך רעליגיאָזען מאקעללאָזען לעבענסוואנדעל אונד פערשטענדניס דעס העברעאישען האבען מוס. דער יעהרליכע גע־האלט פיר דיעזע שטעללע ווירד אינקלוזיווע וואָה־נונג מיט 900 גולדען פעסטגעזעטצט. דיא אנמעל־דונג זאממט איינזענדונג נאָטהיגער צייגניססע האט ביז 1־טען אפריל ל' י' ביים היעזיגען געמיינדע־פאָרשטעהער־אמטע צו געשעהען. דיא רעפלעק־טאנטען זינד געבונדען, איינען פראָבע־פאָרטראג צו האלטען. דיא איינפאכע באהנ־רייזע־שפעזען 3־טער קלאססע ווערדען נור דעם פאקטיש אונפגענאָממע־נען פערגיטעט. דיא אויפנאהמע געשיעהט פאָרלייפיג נור אויף איין פראָבע־יאהר.

Nyiregyháza אים מערץ 1881.

3–1 דער פאָרשטאנד.

קאָנקורז.

איך בענאָטהיגע פיר איין 10־יעהריגעס מעד־כען אין דער דריטטען קלאססע איינע אויסגעביל־דעטע אונד פראקטיצירטע יידישע ערציעהערין, דיא אין דער אונגארישען שפראכע פאָללשטענדיג גע־רעגעלטען אונטערריכט ערטהיילען קאָננען זאָלל אין אללען, אין דען אונטערן קלאססען פאָרגע־שריעבענען געגענשטענדען, וויא איך אין דער פראנ־צאָזישען שפראכע. זאָלל אללע ערפאָרדערליכען האנד־ארבייטען אונד נעהען איף איינער נעה־מאשינע זאָוואָהל אונטעררריכטען אלס איך פיר'ס הויז זעלבסט ארבייטען. איך צאהלע מאָנאטליך 25 גולדען ע' וו' אונד געבע פאָללשטענדיגע פערפפלע־גונג. רעפלעקטירענדע איף דיעזע שטעללע האבען איהרע צייגניססע ביז אם 10־טען אפריל פאָרטאָ־פרייא איינצוזענדען. דער אנטריטטסטערמין איזט דער 1־טע מאי. דיא אקצעפטירטע ערהאלט נאָך אבליף דעם האלב־יעהריגען קורזעס 15 גולדען רייזע־שפעזען פערגיטיגונג.

3–3

Jakob Rosmann, Pächter in Mócs (7 bürgen.)

קאָנקורז.

עס ווירד איין לעהרער געזוכט, דער פעהיג איזט, דיא 4 פאָלקס־שול־קלאססען אים אונגארי־שען אונד דייטשען צו אונטערריכטען. העברעאי־שעס וויססען האט אונד עופית שוחט וקורא זיין מוס. פיר דען יאהרעסגעהאלט פאָן 250 fl. נעבסט פרייער שטאציאָן. בעווערבער אים דיעזע שטעללע וואָל־לען איהרע צייגניססע עהעסטענס היעהער זענדען. דא דער פאסטען זאָפאָרט — לענגסטענס ביז 1־טען מאי צו בעזעטצען איזט.

3–3 לעאָפאָלד פאָללאק.

p. Pozsony Diószeg. Nagy Födémes.

פרוכט־ אונד מעהל־פרייז־טאבעללע.

פריכטע ווייצען	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
נאָרדאונגאַריש' נייער	74	—.——.—
"	75	11.55—11.65
"	76	11.75—11.85
"	77	11.90—11.95
"	78	12.——12.05
"	79	12.10—12.20
"	80	—.——.—
פעסטער באָדען		
"	—	—.——.—
"	75	11.90—12.10
"	76	12.20—12.30
"	77	12.35—12.40
"	78	12.40—12,45
"	79	12.50—12.55
"	80	—.——.—
טהייס		
"	—	—.——.—
"	75	12.——12.20
"	76	12.25—12.35
"	77	12.45—12.55
"	78	12.65—12.75
"	79	12.80—12.85
"	80	—.——.—
ווייסענבורגער		
"	75	12.——12.15
"	76	12.20—12.30
"	77	12.40—12.50
"	78	12.60—12.70
"	79	12.75—12.80
"	80	—.——.—

פריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	72	10.50—10.20
גערסטע מאַלץ	62	—.——.—
גערסטע פיטטער	62	6.70—6.40
האַפער	40	6.50—6.30
קוקורוץ באַנאַטער	75	5.65—5.60
אַנדערער	73	5.60—5.55
הירזע	—	6.10—5.75

[illegible]		פער אָקטאָבער	פער 100 קילאָגראַמם
ווייצען		"	—.—
		"	11.20
קוקורוץ	פריהיאהר	"	5.84
גערסטע		"	—.—
האַפער		"	6.30
"		"	—.—
רעפס		"	—.—

באללען־מעהל

נוממער		fl.	kr.
0	דער באללען צו 100 קילאָגראַמם	22	—
1	"	21	40
2	"	20	60
3	"	19	80
4	"	19	—
5	"	18	40
6	"	17	—
7	"	16	—
8	"	15	20
$8^1/_2$	"	14	—
שפּיריטוס: אַלטע מעטהאָדע פּרעסהעפע		32	75
" נייע קאַרטאָפּפעל		30	50

קורז־טאבעללע פאָם 8. מערץ.

געלדקורז

	fl.	kr.
זילבער־אַשיא	100	—
דוקאַטען	5	53
ססעטער־אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פראַנקס)	9	28
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	28
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	57	25
20 מאַרקשטיקע	11	45
פּאַפּיער־רובעל	1	22

לאָזע.

	fl.	kr.
1854־ער 4 פּערצענטיגע שטאַאַטס־לאָזע	121	75
1860־ער " גאַנצע	129	75
דעטטאָ " האַלבע	132	25
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	173	75
דעטטאָ " 50 "	171	—
ראַאַב רעגולירונגס־לאָזע	27	—
טירענ־לאָזע	22	50
קרעדיט־לאָזע	180	25
קלאַרי־לאָזע צו 40 גולדען	42	—
דאָנוי־דאַמפשיפפאַהרטס־לאָזע	106	—
אינסבורגער לאָזע	24	50
רעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	17	50
[illegible] לאָזע " 20 "	20	—
אָפנער לאָזע " 40 "	42	50
פּאַלפּי לאָזע " 40 "	40	—
רודאָלפס־לאָזע " 10 "	18	75
סאַלם־לאָזע " 40 "	50	50
זאַלצבורגער לאָזע " 20 "	22	—
סט. גענאָיס לאָזע " 10 "	45	20

לאָזע.

	fl.	kr.
סטאַניסלויער לאָזע צו 20 גולדען	25	—
פּרעסבורגער לאָזע " 100 "	128	50
דעטטאָ " 50 "	65	50
וואַלדשטיין־לאָזע " 20 "	32	—
ווינדישגרעץ־לאָזע " 20 "	40	75
אונגאַרישע פּרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	114	—
טהייס־רעגאַל־לאָזע	108	50
ווינער לאָזע	120	25

ווערטה־פּאַפּיערע

	fl.	kr.
אונגאַרישע גאָלד־רענטע	111	60
אונגאַרישע פּאַפּיער־רענטע	84	55
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	96	50
טעמעשוואַר־באַנאַטער	94	25
זיבענבירגישע	93	75
גאַליצישע	98	50
בוקאָווינער	95	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן־אַנלעהען	127	75
ווינצערגענט־אַבלעזונגס־אָבליגאַציאָנען	94	50
פּפאַנדבריעפע דער אונגאַרישען באָדענ־קרעדיט צו 5 איינהאַלב פּערצענט	101	25
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען־באַנק צו $5^1/_2$ פּערצענט	98	—
דער אונגאַרישען אללגעמיינען באָדען־קרעדיט־געזעלשאַפט צו 5 איינהאַלב פּערצענט	199	—
דעטטאָ צו 6 פּערצענט	105	—
דער אָסטבאַהן	87	75
דער נאָרד־אָסטבאַהן	153	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

דעם יודענטהומע געשטאָהלען האבען.) דער שייק-איל-איזלאם מאכטע עס מיר נון צור פּפליכט, דאס „זיכיר“ 3000-מאל הערצוזאגען. זייט דרייא טאגען בין איך אין מיינעם צימּמער אבגעשפּערט. יעדען טאג האבע איך דאס „זיכיר“ 500-מאל הערגעזאגט. איך האבע דענגאָך מיינער פּפליכט ביזהער נור צור העלפטע גענינגט. איך האבע נעמליך דאס „זיכיר“ 1500-מאל געזאגט אונד מוס ווייטערע דרייא טאגע צוברינגען, אום דאסזעלבע נאָך 1500-מאל הערצוזאגען. בעפאָר איך היעמיט פערטיג בין, לאססע איך מיך אין קיינע פּאָליטישע אונטערהאנדלונג איין. איך ביטטע דאהער, הערר סעקרעטער, מיר יעטצט מיט קיינער פּאָליטיק צו קאָממען. בעזוכען זיא מיך נאָך דרייא טאגען. איך ווערדע דאנן איהרע געדאנקען גערנע אנהאָרען!“

„פאָלל ערשטיינען איבער דיעזע מיטטהיילונג, זאגטע דער סעקרעטער: „זאגען זיא מיר דאָך, הערר מיניסטער, ווירד עטווא אויך דער סולטאן מיט זאָלכען „זיכיר'ס“ איבערהייפט? האט אויך ער דיא פערפּפליכטונג, זאָלכע געבעטע הערצוזאגען?“

דער מיניסטער ערווידערטע לעבעלנד: „איהר אונגלייביגען האבעט ווירקליך קיינען בעגריפף פאָן איינער הייליגען רעליגיאָן. פאָר גאָטט זינד וויר יא אללע גלייך. אויך דער סולטאן מוס זיינער רעליגיאָזען פּפליכט גענינגען. עס איזט איהם יעדאָך געשטאטטעט, זיך ביים זיכיר-געבעטע דורך אנדערע פערזאָנען פערטרעטען צו לאססען. ער אונטערהאַלט דאהער אין איינעם קליינען צימּמער זיינעם פּאלאסטעס דרייא פערזאָנען, וועלכע דיא אויפגאבע האבען, אללע געבעטע אנשטאטט דעם סולטאנס צו פערריכטען. פאָר קורצעם ערהיעלט ער פאָם שייק-איל-איזלאם דען אויפטראג, דאס „זיכיר“ 6000-מאל צו זאגען. עס ווארדע נון דיעזע ארבייט אויף דיא דרייא ערוועהנטען לייטע פערטהיילט. יעדער זאגטע דאס „זיכיר“ 2000-מאל, אונד זאָ וואר אללעס אין אָרדנונג, אָהנע דאס דער סולטאן זעלבסט זיך היערדורך אויפצורעגען נאָטהיג געהאבט העטטע.“

„דער פראנצאָזישע סעקרעטער זאגטע נון מיט איינעם פיינען שפּאָטטעלן: „אלזאָ דער סולטאן לאָסט זיך ביים געבעטע דורך א נ ד ע ר ע פערטרעטען! טהוט ער דאסזעלבע אויך ביים עססען?“

„דער מיניסטער ליעס דען סעקרעטער ניכט אויסשפּרעכען, זאָנדערן שפּראנג צאָרניג אויף אונד זאגטע: „יעטצט קאָננען זיא געהען! ווערע דיא טירקייא ניכט זאָ הארט בעדרענגט אונד ווירדע איך קיינען קריעג מיט פראנקרייך פירכטען, איך ווירדע זיא פיר דיעזען גאָטטלאָזען שפּאָטט אים איינען קאָפּף קליינער מאכען! מיט אונגלייביגען הונדען לאססע איך מיך ניכט איין!“ — דער געבילדעטע פראנצאָזישע סעקרעטער מאכטע זיך איילענדס אוים דעם שטויבע, מיט דער איבערציינונג, דאס עס האָכסט געפעהרליך זייא, געגען דיא דוממהייט אונד דען אבערגלויבען אנצוקעמפּפען!“

„וואס דען סולטאן זעלבסט בעטריפפט, זאָ בעזיטצט ער גאר קיינע זעלבסטשטענדיגקייט. ער איזט בלאָס דאס „שפּיעל - צייג“ אין דען הענדען זיינער צאהלרייכען ווייבער אונד זיינער שלויען, הערריש-זיכטיגען מוטטער. דער „ווייבער-קלאטש“ איזט פיר דען גייסטעס-שוואכען סולטאן אללעס. דא דער טאָד דעם סולטאנס אבדול-אציז, דער בעקאננטליך מיט איינער שעערע ערמאָרדעט ווארדע, זיינערצייט וואָכען הינדורך פערהיימליכט ווארדע, וויילל דיא טירקישע בעפאָלקערונג וועניגסטענס איינמאל וואָכענטליך זיך איבערציינגען, דאס דער געגענווערטיגע סולטאן אבדול-האמיד אם ל ע ב ע ן זיך בעפינדע. ער מוס דאהער אללע פרייטאג אין איינער מאָשעע (טירקישעס בעטהויז) ביים אָפפענטליכען געבעט ערשיינען. ער זאָללטע נאטירליך דער רייהע נאָך וואָכענטליך אין איינער אנדערן מאָשעע ערשיינען. דער סולטאן איזט יעדאָך זאָ פאָלל אנגסט אונד פירכט פאָר איינעם מאָרד-איבערפאללע, דאס ער איממער נור דיא נעכסט זיינעם פּאלאסטע בעפינדליכע מאָשעע בעזוכט. בעפאָר ער דען פּאלאסט פערלאָסט, געהט ער אין דאס צימּמער זיינער מוטטער אונד פערגיעסט ביטטערע טהרענען, דאמיט איהן גאָטט אוים דער מאָשעע גליקליך היימקעהרען לאססע. ער געניעסט ניכטס, בעפאָר זיינע מוטטער דיא איהם געררייכטען שפּייזען אונד געטרענקע געקאָסטעט האט. זעלבסט דאס וואססער, מיט דעם ער זיך וואָשט, מוס פריהער פאָן איינעם האָפבעאמטען געקאָסטעט ווערדען, דאמיט ער זיך איבערצייגע, דאסס דאסזעלבע ניכט פערגיפטעט זייא. זאָ זיעהט דער מאנן אוים, דער היינטע אויף דעם טירקישען טהראָנע זיטצט. דיעזער נון זאָלל דיא טירקייא רעטטען. עס איזט פיר איינע נאציאָן געוויס אין אונגליק, פאָן איינער וועלט מיט פיינדען אומגעבען צו זיין. נאָך גראָססער יעדאָך איזט דאס אונגליק, ווענן אן דער שפּיטצע איינעם שטאאטעס, איינעם פאָלקעס אָדער איינער קאָנפעססיאָן איין מענש זיך בעפינדעט, דער פאָן גראָבעם אבערגלויבען געבלענדעט איזט אונד דעם אללע פעהיגקייטען אבגעהען, אום פיר דיא רעטטונג זיינער אונטערגעבענען איינען האלבוועגס קלוגען שריטט צו מאכען!“

זאָ ווייט דיא שילדערונג דעם אמטסבלאטטעס אונזערעם מיניסטעריאומס דעם אייסערן. אונזערע מאָנארכיע שטעהט דער טירקייא ניכט פיינדליך געגענאיבער. אום זאָ מעהר איזט עס אנצונעהמען, דאס אָביגע שילדערונג אויף פאָללער וואהרהייט בערוהע!

דאס „גהעטטאָ“ אין ראָם.

(ש ל ו ס)

וועהרענד דאס יודען-פיערטעל, „גהעטטאָ“, זיינען בעשטאנד בעוואהרטע, ווארדע מיטטעלרוויי-לע ראָם, אין פאָלגע דער קריעגע אונד דעם הייפיגען וועכסעלס דער אינגערן פערפאססונג, וויעדערהאָלט צערשטאָרט אונד ניעדערגעריססען.

אינדעם וואר דיעזעס „גהעטטאָ“ פריהער ביי ווייטעם ענגער אלס היינטע. ערסט אים 16-טען יאהר-הונדערט ווארדע דען יודען איין גראָססערער רוים צו איהרער ניעדערלאססונג אנגעוויעזען. פריהער וואר דער גאנצע פּלאטץ זאָ קליין, דאס דיא ארמען יודען נור זעכס שטאָק האָהע הייזער אויפפיהרען מוסטען, אום פיר יעדען איהרער צאהלרייכען אנגעהאָריגען איינען קליינען רוים צו פינדען. זיא לעבטען וויא אין איינעם ענגען שטאללע צוזאממענגעפּפערכט.

זיא דורפטען נון אויך יענזייטס דעם טיבער-פלוססעס וואָהנען, דאָך איהרע סינאגאָגען אונד לעהרהייזער מוסטען אים איינגעטליכען „גהעטטאָ“ בלייבען. אין פאָלגע דער אים יאהרע 1492 ערפאָלגטען אויסטרייבונג דער יודען אוים שפּאניען, וואנדערטען צאהלרייכע יידישע פאמיליען נאָך ראָם. יעטצט בעשרענקטע זיא פּאפּסט פּיוס דער פיערטע וויעדער אויף איינען זעהר קליינען רוים. עטווא 5000 יודען מוסטען אויף איינעם רוים פאָן וועניגען קוואדראט-מעטערן צוזאממענגעדריקט לעבען. דיא שפּעטערן פּעפּסטע אבטעטען עבענפאללס מיט שטרענגע דאראויף, דאס דיא יודען ניכט אויסערהאלב דעם „גהעטטאָ“ איינע וואָהנונג בעציעהען. זעלבסט דער לעטצטע פערשטאָרבענע פּאפּסט, פּיוס דער ניינטע, דער קיין יודען-פיינד וואר, האט נור אין אייסערסט זעלטענען פעללען איינעם יודען ערלייבט, אויסערהאלב דעם „גהעטטאָ“ צו וואָהנען. פאָר דעם טהאָרע דעם „גהעטטאָ“ שטאנד איינע וואכע מיט געלאדענעם געוועהרע, אום יודען, דיא נאָך 8 אוהר אבענדס דאס „גהעטטאָ“ פערלאססען וואָללטען, אָהנע ווייטערעס ניעדערצושיעסען. אים יאהרע 1870 ווארדע דאס טהאָר דעם „גהעטטאָ“ ניעדערגעריססען. דען יודען ווארדע נון געשטאטטעט, איבעראלל אין דער שטאדט צו וואָהנען. לײדער קאָננטען פאָן דיעזער פרייהייט נור וועניגע געברויך מאכען. זיא זינד צו ארם, אום אין דעם אינגערן דער שטאדט איינע וואָהנונג נעהמען אָדער איין געשעפט ערריכטען צו קאָננען. זיא וואָהנען דאהער אויך היינטע נאָך אין דעם שמוטציגען, אונגעזונדען „גהעטטאָ“.

איינעם יעדאָך האטטען דיא ארמען יודען אים „גהעטטאָ“, נעמליך דען אונגעשטאָרטען פריעדען. וויא אָפט אויך ראָם פאָן פיינדען בעדריבט אונד

דיא אסטראָלאָגיע ניכט. דיא שטערנע זאגען דיא וואהרהייט. דוא ווארסט היער וואָהל פערשלאָססען אונד עס איזט וואהר, דאס איך יעטצט וויעדער אין דער גונסט דער קאָניגין געשטיעגען בין, אונד איבער אללע מיינע נעבענבוהלער דען זיעג עררונגען האבע!“

„„אונד ווארום דענן דיעזעס מיסטריען, מיין זאָהן? (זאגטע אלאסקאָ) דיא הימּמלישע וויססענשאפט פערטראגט קיין מיסטריען, דיא שטערנע געבען דיר קיין פּפאנד, דוא מוסט אן זיא בלינדלינגס גלויבען.““

„נון, דוא זאגטעסט! דאס דיעזע פערהייסונג מיינעס גליקעס ניכט פרייא פאָן פורכט, הינדערניססען אונד געפאהרען איזט; קאנן דיינע קונסט מיר זאגען: וואָהער אונד דורך וועססען טרייבען מיר געפאהר דראָהט?“

„„איך זאגטע אייך יא שאָן, דאס אירגענד איין ווייבליכעס וועזען — איך מיינע ניכט דיא קאָניגין — אייך הינדערנד אין דעם וועגע אייערעס גליקעס שטעהט.““

„יא, ריכטיג! (ריעף לעסטער ציטטערנד) דוא האסט רעכט, פערציהע מיר מיינע בעליידיגונג. ווענן איך דיינער וויססענשאפט אונרעכט געטהאן האבע, וויל איך דיך דאראום פירסטליך בעלאָהנען. יעטצט בלייבע טרייא אונד פערשוויעגען; געהאָרכע דער אנאָרדנונג, דיא דוא פאָן מיינעם פריינדע וואַרנייא ערהאלטען ווירסט! — יעטצט געהט אין דאס פאָרדערע צימּמער, וואָ זיך וואַרנייא בעפינדעט, דאָרט ערוואַרטעט אייך איין גוטעס עססען, איהר האבט יא גענוג לאנגע געהונגערט.“

אלס דער אסטראָלאָג אין דאס צימּמער וואַרנייא'ס געטרעטען וואר, דא לאכטע איהם שאָן וואַרנייא שפּאָטטיש ענטגעגען אונד זאגטע: „נון, אלטער, קאָננטעסט דוא דאס, וואס איך דיר ערצעהלטע, דעם גראפען אלס איינע ערצעהלונג דער שטערנע איינרעדען? נון זיעהסט דוא, מיין מונד איזט דאָך יעדענפאללס דייטליכער אלס דיינע הימּמעלס-קאָרפּער. טראָטצדעם דער גראף דען שליססעל צו דיינעם טהורמע האטטע, קאָננטע איך דיר דאס זאגען, וואס איך האבען וואָללטע, דאס דוא עס דעם גראפען זאגען זאָללסט. מיינע צויבערייא איזט בעססער אלס דיא דיינע. איך קראָך ניכט דורך דאס שליססעללאָך וויא איינע העקסע, זאָנדערן האטטע אין בעססערעס מיטטעל, נעמליך איינען נאכשליססעל. — נון האבט איהר איהם געזאגט, דאס אין ווייבליכעס וועזען איהם הינדערנד אים וועגע שטעהע?“

„„יא, אויך דאס האבע איך איהם געזאגט.““ ערוויעדערטע אלאסקאָ אין זאָלכעם טאָנע אונד מיט זאָלכער ווירדע, דיא אויך דעם וואַרנייא עהרפורכט איינפלאָססען זאָללטע.

„האסט דוא איהם אבער אויך געזאגט, דאס איהם דיא שטערנע ראטהען, דיעזעס ווייבליכע וועזען גענצליך אוים דעם וועגע צו שאפפען?“

„„ניין, דאס קאָננטע איך איהם ניכט זאגען, וויל דיא שטערנע נור דייטען אונד קיינען ראטה ערטהיילען, דענן דער שטערן „וועגוס“, וועלכער אים הויזע דעם לעבענס אויפשטיינט, צייגט אין דער אסטראָלאָגיע. . .““

„האלט דאס מויל, קערל, דוא רעדעסט דיך זאָ אין דיא לינע הינייין, דאס דוא פערגעססעסט, דאס איך דיך אייגענטליך צום שטערנזעהער מאכטע, אונד דאס דוא דיינע אללוויססענהייט ניכט פאָן דען שטערנען, זאָנדערן אוים מיינעם מונדע ערהיעלטעסט. דא דוא איהם ניכט דען ראטה ערטהיילטעסט, דאס ווייבליכע וועזען אוים דעם וועגע צו שאפפען, זאָ מוסט דוא זעלבער דען ראטה פאָללציעהען; דוא מוסט מיר פערהעלפען, דיעזעס ווייב אוים דעם וועגע צו ריימען. דוא מוסט זאָגליך פאָן היער נאָך איינעם אנדערן אָרטע פאָרט.“

„„איך וויל אבער ניכט! (ריעף אלאסקאָ צאָרניג) איך בין זייט קורצעם זאָ פיעל הין- אונד הער-געיאגט וואָרדען, אונד דא וויעדער טאג אונד נאכט אין איינעם איינזאמען טהורמע איינגעשלאָססען געוועזען. ווענן איך אויך קיין גראָסער אסטראָלאָג בין, זאָ בין איך דאָך איין גראָסער קעננער דער „אלכימיע“ — אונד איך מוס מיינע פרייהייט געניעסען אונד מיינע שטודיען פאָרטזעטצען, וועלכע פאָן גראָסערער וויכטיגקייט זינד, אלס דאס שיקזאל פאָן 50 שטאאטסמעננערן, וועלכע ביי האָפע גלייך איינער זייפען-בלאזע אויפשטייגען אונד דאנן וויעדער צערפּלאטצען.““

„נון, וואָהער איהר אייער גראָסעס וויססען אין דער אסטראָלאָגיע שאָפּפעט, דאס וויססען וויר בערייטס. וואס אבער אייערע „אלכימיע“ בעטריפפט, זאָ שעטצטע איך דיעזע אייערע קונסט אין דעם איינען פּונקטע, דאס איהר נעמליך איין זעהר ווירקזאמעס גיפט בערייטען קאָננט. אייער גיפט האט אויך אנפאנגס ביים גראפען סוסעקס צו זעהר געווירקט; ער וואר זעהר קראנק. נון אבער איזט יעמאנד דאראויף געקאָממען, דאס היער אירגענד איין גיפט-מישער דיא האנד אים שפּיעלע האבע; ווענן איהר אונס אלזאָ פערלאססעט, זאָ איבערליעפערע איך אייך דען לייטען דעס גראפען פאָן סוסעקס. — איי, צום טייפעל! איהר ווערדעט בלאס, אלטער פריינד, אלאסקאָ דאָבּביע!“ זאגטע וואַרנייא לעבעלנד.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

ראל-קאָנזול, פֿאָם גובערנער דער שטאדט אים נאמען דעם סולטאנס, אונד פֿאָם הויפּטע דעם פֿראַנציסקאנער-קלאָסטערס אים נאמען אללער קאטהאָליקען דעם היילִיגען לאנדעס פֿייערליך עמפּפֿאַנגען אונד בעגריסט ווערדען. פֿאָן היער אויס ערפֿאָלגט דיא וויטערדייזע נאך ירושלים צו פּפֿערד.

דיא נעכסטע שטאציאָן פֿאָן היער, וואָ דער קראָנפּרינץ איינינע שטונדען פֿערווייללען ווירד, איזט ראמלעה (רמה), וואָ דאס גראב דעם פּראָפֿעטען סאמועל (שמואל הנביא) זיך בעפֿינדעט. וויא עס הייסט, ווערדער דיא פֿאָרשטעהער אללער יידישען פֿעראיינע (כוללים) אין דער הייליגען שטאדט ביז ראמלעה דעם קראָנפּרינצען ענטגעגענקאָממען, אים דענזעלבען אין דעם אָרטע, וואָ דאס גראב יענעס הייליגען פּראָפֿעטען זיך בעפֿינדעט. דער איינענטליך דען יוגענדליכען דוד צום קאָניגע איבער איזראעל געזאלבט האטטע, עהרפֿורכט-פֿאָלל צו בעגריססען. — דאס גראב סאמועלס (קבר של שמואל הנביא) ערשיינט דען יודען פּאלעסטינאס איך אויס דעם גרונדע זעהר הייליג, וויל דאראן זיך אללע עולאָזונגס-האָפֿפֿנונגען דערזעלבען קניפּפֿען, נאכדעם דער ערלאָזער (גואל צדק) יא אויס דעם הויזע דוד'ס אבשטאממען ווירד. פֿאָן ראמלעה געהט דיא רייזע נאך קעריאטה-על-ענב (קרית ענב, טרייבען-שטאדט) וואָ דיא הערדליכסטען וויינגאָרטען זיך בעפֿינדען. ער איזט ניכט וייט פֿאָן חברון. פֿאָן היער האבען דיא 12 מעננער (מרגלים), וועלכע מאָזעס צור בעזיכטיגונג דעם לאנדעס געשיקט, דיא וואונדערבארען טרייבען גענאָממען, אום זיא איהרען ברידערן אין דער וויסטע פֿאָרצוציינען. הייטע נאָך גערייהען אן דיעזער שטעללע דיא וואונדערבארסטען טרייבען. אן דיעזער שטעללע ווירד נון דער קראָנפּרינץ פֿאָן זעהר צאהלרייכען דעפּוטאציאָנען, דיא אויס ירושלים איהם ענטגעגענצוקאָממען בעשטיממט זינד, עמפּפֿאַנגען ווערדען: (דער טאג, אן וועלכעם קראָנפּרינץ רודאָלף אים הייליגען לאנדע איינטריפֿפֿט, שיינט אין דיעזעם אויגענבליקע נאָך ניכט בעשטיממט צו זיין. וויר ווערדען נאטירליך ניכט אונטערלאססען, איבער אללע איינצעלהייטען דעם אויפֿענטהאלטעס אונזערעס געליעבטען קראָנפּרינצען אים הייליגען לאנדע אויספֿיהרליך אונד ראש צו בעריכטען.) —

איינע וייטערע מעלדונג אויס אלעקסאנדריען פֿאָם 10-טען דיעזעם לויטעט: ביא אנקונפֿט דעם קראָנפּרינצען אין דער הייליגען שטאדט ווירד זיך דיא קאטהאָלישע גייסטליכקייט אן איהרעם זאָגענאננטען „הייליגען גראבע" פֿערזאממעלן, וועהרענד דיא מיטגליעדער דער עסטעררייכ-אונגארישען געמיינדע (כולל) אין דער סינאגאָגע דעם ר' יהודה החסיד צוזאממענקאָממען ווערדען. דיעזע ווערדען איינע פֿאהנע מיט זיך פֿיהרען מיט דער אינשריפֿט: „מעהרישע-עסטעררייכ-אונגארישע געמיינדע." דיא קאטהאָלישע גייסטליכקייט ווירד אָהנע קירכענפֿאהנע אויסציעהען, אום דיא מאָהאממעדאנישע בעפֿאָלקערונג ניכט צו רייצען. דיא טירקישען בעהערדען ווערדען זיך אם יאפֿפֿאטהאָרע (שער יפו) אויפֿשטעללען. דער יידישע צוג ווירד דען קראָנפּרינצען אויף דער שטראסע בעגריסען, דער קאטהאָלישע היינגעגען אן יענער שטעללע, וואָ זיינע מאַיעסטעט דער קאיזער-קאָניג פֿראַנץ יאָזעף אים יאהרע 1868 אנלעסליך זיינעס בעזוכעס דעס הייליגען לאנדעס דען באָדען געקיסט האט.

* (בעריכטיגונג.) אין בעצוג אויף אונזערן בעריכט אויס קראפּינא אין נוממער 27 ווערדען וויר ערזוכט, מיטצוטהיילען, דאס דער צום צווייטען בירגערמייסטער געוועהלטע הערר איגנאץ פֿארקאש ניכט מיטגליעד, זאָנדערן איינשטיממיג געוועהלטער הויפּט-מאַנן דער דאָרטיגען פֿייערוועהר איזט, וואס היעמיט דענן אויך גערנע בעריכטיגט ווירד!

* (דיא כאָלערא אין „בבל".) אויס קאָנסטאנטינאָפּעל ווירד טעלעגראפֿירט: אין דער אזיאטישען טירקייא איזט דיא כאָלערא אויסגעבראָכען. נאמענטליך אין באגדאד (בבל) ריכטעט דיעזעלבע גראָסע פֿערוויסטונגען אן, דא בערייטס זעהר צאהלרייכע מענשען פֿאָן דער קראנקהייט הינגעראפֿפֿט וואורדען. אין דען אָרטשאפֿטען קערבעלאה, נארעפֿף אונד דיארא איזט בערייטס דער גראָסטע טהייל דער בעפֿאָלקערונג אויסגעשטאָרבען. דיעזע אָרטשאפֿטען ווערדען אונגליקליכערווייזע פֿאָן דען מאָהאממעדאנערן אלס „הייליג" בעטראכטעט. זיא ציעהען שאארווייזע הין, אום אן דען דאָרטיגען בעגרעבונגס-פּלעטצען געבעטע צו פֿעריכטען! —

פֿאָם טירקישען האָפֿע.

דיא „פּאָליטישע קאָררעספּאָנדענץ", דאס אמטס-בלאטט אונזערעס מיניסטעריאומס דעס אייסערן, ברינגט איינע שילדערונג איבער דיא פֿאָרגענגע אם טירקישען האָפֿע, דיא וויר זעלבסט פֿיר אונגלייבליך בעטראכטען מיסטען, ווענן זיא ניכט אין איינעם „אמטס-בלאטטע" פֿעראָפֿפֿענטליכט ווערען. דיעזע שילדערונג ציינט פֿאָן דעם אבערגלויבען, דער אם טירקישען האָפֿע נאָך הערשט אונד אויך אויף דען גאנג דער פּאָליטיק העממענד אונד שטאָרענד איינווירקט: זיא ציינט פֿערנער פֿאָן דער גייסטעסשוועכע דעם געגענוועהרטיגען סולטאנס, דער געוויס ניכט געאייגנעט איזט, דיא טירקייא אויס איהרען טויזענדפֿאכען בעדרענגניססען צו רעטטען. דאס ערוועהנטע אמטס-בלאטט שרייבט:

„בעקאננטליך ליעס דער סולטאן זיינען געזאנדטען אויס דער פֿיר דען פֿערגאנגענען זאָננטאג אנבערוימט געוועזענען קאָנפֿערענץ אבבערופֿען, אונטער דער אויסרעדע: ער האבע מיט איהם נאָך איבער דיא גריעכיש-טירקישע אנגעלעגענהייט איין וויכטיגעס וואָרט צו שפּרעכען. דאס העטטע אללענפֿאללס איינען זינן. אללע וועלט גלויבטע, דער סולטאן ווערדע דא אירגענד איינען נייען, קלוג דורכדאכטען פּונקט געפֿונדען האבען פֿיר דען אויסגלייך צווישען דער טירקייא אונד גריעכענלאנד. אללעס וואר דארויף געשפּאננט, וואס דא דער טירקישע געזאנדטע אין דער מאָנטאגס-קאָנפֿערענץ „נייעס" זאגען ווירד. דיעזער מאכטע יעדאָך דעם ענגלישען געזאנדטען פֿאָלגענדע פֿערטרויליכע מיטטהיילונג: געסטערן פֿריה בעזוכטע דער שייך-איל-איזלאם (דאס הויפּט דער טירקישען גייסטליכקייט) דען סולטאן אונד איבערצייגטע איהן אויס דעם רעליגיאָנס-בוכע „קאָראן", דאס דיא שטונדע, פֿיר וועלכע געסטערן דיא קאָנפֿערענץ אנבערוימט וואר, פֿיר פּאָליטישע אונטערהאנדלונגען איינע „אונגליקליכע" זייא! אויס דיעזעם גרונדע ליעס מיך דער סולטאן צו זיך בערופֿען, דאמיט איך מיך אן פֿערהאנדלונגען, דיא אין איינער זאָלך' אונגליקליכען שטונדע געפֿיהרט ווערדען זאָללטען, ניכט בעטהייליגע!"

„זאָ איזט עס אלזאָ ניכט אירגענד איין נייער געדאנקע, זאָנדערן דער דוממע אבערגלויבע, דער דיא פֿערהאנדלונגען אין קאָנסטאנטינאָפּעל פֿערצאָגערטע!"

„פֿאָר קורצעם בעזוכטע דער סעקרעטער דער פֿראַנצאָזישען געזאנדטשאפֿט דען טירקישען מיניסטער דעם אייסערן, דער מיניסטער וואר אין גראָסער אויפֿרעגונג. איבער דען גרונד דיעזער אויפֿרעגונג בעפֿראגט, זאגטע דער מיניסטער זייפֿצענד: „האָרען זיא דאָך, הערר סעקרעטער, איהר אונגלייביגען האבט עס רעכט גוט. וויר מאָהאממעדאנער האבען שוויערינקייטען, פֿאָן דענען איהר קיינע אהנונג האבען קאָננעט. ביא אונס איזט עס איינגעפֿיהרט, דאס וויר, בעפֿאָר איינע פּאָליטישע אונטערהאנדלונג בעגיננט, דיא נאמען אונזערער הייליגען פֿאָרפֿאהרען אום הילפֿע אנרופֿען, דאמיט אונס איהרע „גראָסען פֿערדיענסטע" (זכות) ביישטעהען! וויר האבען אין הייליגעם געבעט, וועלכעס „זיכיר" הייסט. דיעזעס געבעט מיססען וויר טויזענד- אונד אבער טויזענדמאל הערזאגען. אין דיעזעם געבעטע קאָממען, איסער מאָהאממעד, דיא נאמען אלל דערער פֿאָר, דיא זיך אום אונזערע הייליגע רעליגיאָן פֿערדיענסטע ערוואָרבען האבען. (דאס טירקישע „זיכיר" איזט בעקאננטליך פֿאָם יידישען „זכור" אבגעלייטעט אונד דאס געבעט בעדייטעט אייגענטליך איינע ארט „הזכרת נשמות", דא דיא מאָהאממעדאנער פֿיעלע פֿראָממע איינריכטונגען אויס

פֿאָלליעטאָן.

צוויי שוועסטערן.

(90-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„ווענן דיא דייטונג דער געשטירנע זיך ניכט אימער בעוועהרט, דא נאָסט אָפֿט דאס שיקזאל אנדערס לענקט, אלס עס דיא שטערנע אנדייטען, זאָ איזט דאָך איירע אסטראָלאָגיע נאנין אונצופֿערלעססיג. וואָצו נוצט מיר דאנן איירע געהיימע קונסט?" פֿראגטע לעסטער.

„„דיא אסטראָלאָגיע נוצט נאָך אימער דאצו, אום דען גאטירליכען, וואהרשיינליכען גאנג דער ערייגניססע פֿאָראויסזעהען צו קאָננען, אָבגלייך דיעזער גאנג וויעדער דעם ווילען איינער האָהערען מאכט אונטערוואָרפֿען איזט. דורך דיא אסטראָלאָגיע קאנן איך אייך בעווייזען, דאס דער באלדיגע טאָד דעם דראָפֿען סוסעקס אין דען שטערנען בעשטיממט וואר. וואס אינצווישען געשעהען איזט, ווייס איך ניכט."" — זאגטע אלאסקאָ דאָבאָביע.

„נון, אלטער, דיינע פּראָפֿעצייהונג איזט ניכט גאנין אונערפֿיללט געבליעבען! (זאגטע לעסטער) סוסעקס וואר קראנק, זעהר קראנק, דאָך איזט איהם וויעדער בעססער. — אונד נון זאגע מיר: וואס דיא שטערנע איבער מיין קינפֿטיגעס שיקזאל פֿערקינדיגען!"

„„מיינע קונסט שטעהט צו איירעם בעפֿעהל (זאגטע אלאסקאָ). היער, מיין זאָהן, איזט איירע שיקזאלס-טאפֿעל. דיא שטערנע פֿערהייסען אייך דאס האָכסטע גליק אויף ערדען. דאָך איזט דיעזע פֿערהייסונג איירעס גליקעס נאָך ניכט גאנין פֿרייא פֿאָן פֿורכט, הינדערניססען אונד גראָסען געפֿאהרען."" —

„עס איזט זעהר צווידייטיג; דאסועלבע קאנן איך יעדע ציגיינערין זאגען."

„„אלזאָ דייטליכער געזאגט: דיא שטערנע דייטען, דאס איהר נאָך איינען שטאָלצערן טיטעל אונד איינען האָהערען ראנג האבען ווערדעט אלס איהר שאָן יעטצט האבט. נור אבער דייטעט אויך איין אנדערער שטערן דאראויף, דאס אירגענד איין ווייבליכעס וועזען אייך הינדערנד אים וועגע שטעהט."" —

נראף פֿאָן לעסטער ערבלאסטע. זיינעם וויססענס קאָננטע אלאסקאָ נאר קיינע אהנונג דאפֿאָן האבען, דאס אמי דער הייראטה לעסטערס מיט דער קאָניגין עליזאבעטה אים וועגע שטעהט, נאכדעם אלאסקאָ פֿאָרטוועהרענד אים טהורמע איינגעשפּערט געהאלטען וואורדע. לעסטער קאָננטע זיך פֿאָר שטוינען קוים פֿאססען. — „זאָלל אלל דיעס ווירקליך אין דען שטערנען געשריעבען שטעהען? (ריעף ער) — אָדער ביזט דוא איין עלענדער בעטריגער, דער זיך דיעס אללעס פֿאָן איינעם מיינער פֿערטרויטען ערצעהלען ליעס? עלענדער! ווענן דוא וואגסט, איין פֿאלשעס שפּיעל מיט מיר צו שפּיעלען, זאָ לאססע איך דיר פֿאָן דיינעם לעבענדיגען לייבע דיא הויט אבציעהען! בעקעננע, דאס מאן דיך נעדונגען האט, מיך צו טיישען אונד צו פֿעראטהען! בעקעננע, דאס דוא איין בעטריגער ביזט!"

„„וואס זאָלל דיעזע העפֿטיגקייט בעדייטען? (זאגטע אלאסקאָ) וואָדורך האבע איך דיעזעס מיסטרויען פֿאָן אייך פֿערדיענט?""

„גיב מיר דען בעוויז, דאס דוא ניכט מיט וואָרנייא געשפּראָכען האסט, דאס דיינע וויזהייט אונד פּראָפֿעצייהונג ניכט פֿאָן איהם געריהרעט!"

„„מילאָרד! (אנטוואָרטעטע אלאסקאָ מיט גראָסער רוהע אונד ווירדע) איהר קאָננעט קיינען בעססערן בעוויז דאריבער האבען, אלס דען איהר זעלבסט געוועהלט האבט! אין יענעם טהורמע האבע איך דיא לעטצטען טאגע פֿאָן יעדעם מענשען אבגעשלאָססען צוגעבראכט. איהר זעלבסט האבט דען שליססעל אין פֿערוואהרונג גענאָמען. דיא שטונדען דער דונקעלהייט האבע איך דאמיט צוגעבראכט, מיט מיינען טריבען אויגען נאך דען הימעלסקאָרפּערן צו שויען, אונד וועהרענד דעם טאגעס האבע איך מיין אלטעס געהירן אנגעשטרענגט, אום דיא בערעכנונג צו פֿאָללענדען, דיא זיך אויס דער פֿערשיעדענען שטעללונג דער געשטירנע אונד איהרער פֿערבינדונג ערגיבט. אירדישע נאהרונג האבע איך ניכט געקאָסטעט, האבע קיינע אירדישע שטיממע געהאָרט; איהר זעלבער וויססעט, דאס איך ניכט דיא מיטטעל דאצו האטטע — אונד דאָך זאגע איך אייך, איך, דער איך היער אין דער איינזאמקייט פֿערשלאָססען מיט מיינען ביכערן אללעין וואר, דאס איהר וועהרענד דיעזער צייט אין דער גונסט דער קאָניגין זאָ האָך געשטיעגען זייד, וויא נור יע איין מאנן אין איהרער גונסט שטייגען קאנן. איזט דאס ניכט וואהר, זאָ ליגט דאס גראָסע בוך דעם הימעלס, אָדער איהר האבט אייך אירגענד איינע שולד צוקאָממען לאססען, וואָדורך איהר דיעזע האָהע גונסט פֿערשערצטעט. ווענן איננערהאלב דיעזעם צייטרוימעס ניכטס געשעהען איזט, אום איירע מאכט צו זיכערן, אָדער איירע גונסט צו ערהאָהען, זאָ בין איך אין דער טהאט איין בעטריגער אונד דיא גאנצע אסטראָלאָגיע איזט איין שענדליכער בעטרוג.""

„ניין! (ריעף גראף לעסטער) וויא איך זעהע, ליגט